

KONTAKTIMATERIAALIEN VAATIMUKSEN MUKAISUUS ELINTARVIKEHUONEISTOSSA SEKÄ MATERIAALIEN OIKEAN KÄYTÖN VARMISTAMINEN

Kalajoen kaupungin Ympäristöterveydenhuolto toteutti vuonna 2017 valvonta-alueellaan Oiva-tarkastusten yhteydessä valvontaprojektin 'Kontaktimateriaalien vaatimuksen mukaisuus elintarvikehuoneistossa sekä materiaalien oikean käytön varmistaminen'.

PROJEKTIN TARKOITUS

Projektin tarkoituksena oli antaa neuvontaa ja ohjausta liittyen kontaktimateriaaleihin sekä niiden oikeanlaiseen käyttöön.

Tarkastus oli tarkoitettu suorittamaan erillisen lomakkeen mukaisesti. Projektissa oli tarkoitus selvittää

- kontaktimateriaalin kelpoisuus haluttuun käyttöön
- kontaktimateriaalien merkinnät
- minkälaisia dokumentteja elintarvikehuoneistolla tulee tarvittaessa olla kontaktimateriaalin soveltuvuuden varmistamiseksi
- mitä käytön rajoituksia materiaalilla mahdollisesti on
- käytetäänkö elintarvikkeen kanssa kontaktiin tulevia materiaaleja oikein

Tarkastukset keskitettiin pääsääntöisesti kohteisiin, joissa käytetään erilaisia ns. kertakäyttöisiä pakkausmateriaaleja elintarvikkeiden käärimiseksi ja suojaamiseksi. Tarkastuksia pyrittiin tekemään n. 30-35 kohteeseen. Kussakin kohteessa oli tarkoitus tarkastaa 5-10 materiaalia, myös uusiokäyttötuotteita, kuten dynoja ja muita rasioita.

TOTEUTUMA

Kontaktimateriaalien tarkastus tehtiin Oiva-tarkastusten yhteydessä. Tarkastuksia tehtiin elintarvikemyymälöihin, grilleihin ja pikaruokapaikkoihin, pizzerioihin, kahviloihin, ravintoloihin ja keskus- ja laitoskeittiöihin. Tarkastuslomaketta ei käytetty ja tarkastusta ei tehty niin systemaattisesti kuin oli alun perin suunniteltu. Erilaisista tuotteista (kuten kertakäyttöhansikkaat, pakastepussit, take away –rasiat, kertakäyttöastiat, muovikelmut jne.) tarkastettiin lähinnä, löytyykö niistä malja/haarukkamerkki.

Pakkaus- ja elintarvikekontaktimateriaalien tarkastuksia tehtiin vuonna 2017 yhteensä 40 kohteeseen yhteensä 43 kertaa (ks. Liite 1). Arvosanat olivat A:ta, paitsi yksi arvio oli C eli tarkastettujen kontaktimateriaalien merkinnät olivat pääosin kunnossa. Joissakin kertakäyttökäsineissä oli käytön rajoituksena, että niitä ei pidä käyttää kosketuksissa rasvaisten elintarvikkeiden kanssa. Tätä ei oltu aina huomioitu toimipaikassa. Yhdessä käsinemallissa luki, että ne eivät sovellu kalan käsittelyyn ja sattumalta kyseisessä kohteessa niitä käytettiin juuri kalojen käsittelyyn. Joistakin muovipusseista puuttui malja/haarukkamerkki. Tällöin veloitettiin toimijaa vaihtamaan tuote tai selvittämään toimittajalta, onko kyseinen tuote elintarvikekelpoinen.

Tarkastuksilla annettiin ohjausta ja neuvontaa kuten, että toimijoiden tulee aina varmistaa kontaktimateriaalin soveltuvuus käyttötarkoitukseen.

Tärkein hyöty projektista oli, että toimijat osaavat jatkossa kiinnittää parempaa huomiota kertakäyttömateriaalien valintaan.

Liitteessä 2 on vuoden 2017 kommentteja Oiva-riviltä 14.1 Pakkaus- ja muut elintarvikekontaktimateriaalit

Liite 1 Oiva-raportin havaintorivin 14.1 Pakkaus- ja muut elintarvikekontaktimateriaalit toteutuman yhteenveto

Promptin valinnat: 2017 Kalajoen kaupungin ympäristöterveydenhuollon yhteistoiminta-alue				Suodatukset: IEH01 - 14.1													
Lo-make	Havaintorivi	Tarkastettujen lkm	Tarkastusten lkm	Toteutus %				Toteutus lkm				Ei tark. lkm	Ei sov. lkm	Ohjaus lkm	Kehotus lkm	Pakkokeinot lkm	
				A	B	C	D	A	B	C	D						
IEH01	14.1 Pakkaus- ja muut elintarvikekontaktimateriaalit	40	43	98%		2%		42			1		170	8			1
IEH01	14.1 Pakkaus- ja muut elintarvikekontaktimateriaalit												2				
	Yhteensä:	40	43	98%		2%		42			1		172	8			1

Liite 2 Kalajoen kaupungin Ympäristöterveydenhuollon kommentteja Oiva-rivistä 14.1 Pakkaus- ja muut elintarvikekontaktimateriaalit:

- Elintarvikkeiden kanssa kontaktissa olevien materiaalien elintarvikekelpoisuudet on varmistettu ja tulee jatkossa varmistaa aina, kun hankitaan uusia kontaktimateriaaleja.
- Kaikissa elintarvikkeiden pakkaustarvikkeissa oli tieto elintarvikekelpoisuudesta. Kertakäyttöhansikkaissa oli merkintä englanniksi, että niitä ei suositella rasvaisille elintarvikkeille. Tämä tulee ottaa huomioon toiminnassa.
- Katsottiin kaksi elintarvikekontaktimateriaalia; kertakäyttöhansikkaat ja pakastuspussit. Hansikkaissa oli malja/haarukka -merkki. Muovipusseista sitä ei löytynyt. Asia siirrettiin ruokapalvelupäällikön selvitettäväksi.
- Katsottiin muutama vaatimuksenmukaisuustodistus läpi.
- Kertakäyttöhansikkaissa oli malja-haarukkamerkki, joka osoittaa, että sitä voi käyttää kontaktissa elintarvikkeen kanssa.
- Käytössä olevissa kertakäyttöhanskoissa oli malja-haarukka -merkki, joka osoittaa, että ne ovat elintarvikekelpoisia. Varaston hyllyllä oli pestyjä mustia Dynopakkauksia. Ne ovat kertakäyttöisiä ja niitä tulee käyttää vain kerran.
- Pakkausmateriaalit olivat elintarvikekelpoisia. Asia varmistettiin pakkausmateriaalien toimittajilta.
- Tarkastettiin kertakäyttöhansikkaiden merkinnät. Paketissa oli malja/haarukka -merkki, eikä mitään rajoitteita oltu mainittu.
- Tarkastuksen yhteydessä katsottiin annosrasioiden ja kertakäyttökäsineiden elintarvikekelpoisuutta. Kaikissa oli malja-haarukka -merkki. Kertakäyttökäsineissä oli merkintä (ei suomeksi), että ei sovellu rasvaisten elintarvikkeiden käsittelyyn. Sovittiin, että jos kertakäyttökäsineillä käsitellään rasvaisia elintarvikkeita, käsinemateriaali vaihdetaan siihen soveltuvaksi.
- Molemmissa kertakäyttökäsinemerkeissä oli malja-haarukka -merkki. Toisissa kertakäyttökäsineissä oli merkintä (ei suomeksi), että ei sovellu rasvaisten elintarvikkeiden käsittelyyn, mutta toiset käsineet soveltuivat rasvaisten elintarvikkeiden käsittelyyn. Tarkastetuista muovipusseista toiset oli poistettu käytöstä, koska ei ollut varmuutta niiden elintarvikekelpoisuudesta, mutta toisissa muovipusseissa oli malja-haarukka -merkki.
- Yleisesti ottaen tuotteista löytyi malja-haarukka -merkki ja niistä, mistä ei löytynyt, toimija pyysi vaatimustenmukaisuustodistuksen toimittajalta.
- Tarkastuksen yhteydessä katsottiin kahden elintarvikekontaktimateriaalin käyttöä; kalan pakkauspaperi ja kertakäyttökäsineet. Molemmissa oli malja-haarukka -merkki. Jäi epäselväksi, onko toimipaikassa vaatimustenmukaisuustodistuksia kyseisistä materiaaleista. Kertakäyttökäsineissä oli merkintä, että ei sovellu kalan käsittelyyn. Kertakäyttöhansikasmateriaali tulee vaihtaa välittömästi kalankäsittelyyn soveltuvaksi. Toimijan tulee varmistaa kaikkien käytössä olevien elintarvikekontaktimateriaalien käyttötarkoitus ja käytön rajoitukset. Asia käydään läpi tarkemmin uusintatarkastuksen yhteydessä. Uusintatarkastuksessa molemmat oli vaihdettu soveltuviksi elintarvikkeille.
- Tarkastettiin kotipalveluun käytettävät annosrasiat ja kertakäyttökäsineet. Molemmissa oli malja-haarukka -merkki. Lisäksi annosrasioiden vaatimustenmukaisuustodistus oli nähtävissä. Kertakäyttökäsineissä oli merkintä (ei suomeksi), että ei sovellu rasvaisten elintarvikkeiden käsittelyyn. Tarkastuksella tuli vaikutelma, että tätä ei ole huomioitu elintarvikkeiden käsittelyssä. Sovittiin, että pyydetään kaikkien elintarvikkeiden kanssa kontaktissa olevien

kertakäyttömateriaalien vaatimuksenmukaisuustodistukset ja varmistetaan kaikkien materiaalien käyttötarkoitus ja käytön rajoitukset.

- Tarkastuksen yhteydessä katsottiin muutaman elintarvikekontaktimateriaalin käyttöä Ympäristöterveydenhuollon projektiin liittyen. Kotiannoksiin käytettävässä annosrasiassa ja salaattikupissa oli malja/haarukka -merkki, joka osoittaa, että ne ovat elintarvikekelpoisia. Elintarvikkeiden säilytykseen käytettiin valkoisia muovipusseja sekä kannellisia neliskanttisia muovilaatikoita, joissa ei ollut malja/haarukka -merkkiä. Sovittiin, että toimija varmistaa kyseisten tuotteiden elintarvikekelpoisuuden ja toimittaa tiedon terveystarkastajalle.. Jos tuotteet eivät ole elintarvikekelpoisia, ne tulee poistaa käytöstä ja vaihtaa elintarvikekäyttöön soveltuviksi.
- Kuuma liha laitettiin paistamisen jälkeen muovirasioihin, joissa pakattu kinkku on tullut tukusta. Rasiat oli pesty toimijan mukaan astianpesukoneessa. Kinkkurasiaa ei ole tarkoitettu käytettäväksi uudelleen, vaan se tulee hävittää. Jälkeenpäin lähetetyssä viestissä toimija kertoi, että he ovat poistaneet mustat muoviset dyno-kinkkulaatikot ja niiden tilalle on laitettu teräksiset Gn-astiat ja että he ovat poistaneet valkoiset muovipussit käytöstä. Jälkeenpäin lähetetyn viestin mukaan kannellisista neliskanttisista muovilaatikoista löytyy merkintä, että voi käyttää elintarvikkeisiin. Toimijan tulee varmistaa että isot jauhojen säilytykseen käytettävät laatikot ja kaikki muutkin elintarvikekontaktimateriaalit ovat elintarvikekelpoisia. Jauhot voidaan myös säilyttää laatikoissa alkuperäispusseissaan.
- Toimijan on välittömästi varmistettava käyttämiensä elintarvikekontaktimateriaalien elintarvikekelpoisuudet. Jos nykyiset materiaalit, kuten käytössä oleva muovi ja voimapaperi, eivät ole elintarvikekontaktimateriaaliksi kelpaavia, niiden tilalle tulee hankkia uudet vaatimustenmukaiset materiaalit.